

WARMTEPACT GEEF WARMTE DE LEIDING!

4 juli 2019

SAMENVATTING

Wij willen de groei en verduurzaming van warmtenetten in Nederland versnellen en daarmee een belangrijke bijdrage leveren aan het terugdringen van de uitstoot van CO₂, het gebruik van aardgas en aan de warmtetransitie.

Wij hebben de ambitie om in 2030 minimaal 1,2 miljoen woningen te verwarmen met warmte uit een warmtenet en om uiterlijk 2040 onze warmtenetten volledig verduurzaamd te hebben. Dan zijn aardwarmte, zonnewarmte, aquathermie en restwarmte onze hoofdbronnen. Groene waterstof, duurzame biomassa/biogas, groene elektriciteit en warmte-opslag zijn onze piekbronnen.

Hiervoor gaan we warmtenetten uitbreiden of aanleggen, verduurzamingsplannen voor onze warmtenetten maken, warmte-etiketten publiceren, een gezamenlijke campagne voeren en stimuleren dat huishoudens hun gas-/warmtegebruik verlagen.

INTRODUCTIE

Nederland staat voor een ongekende opgave: de verduurzaming van ons energiesysteem en het terugdringen van de uitstoot van CO₂. Ook wordt de aardgaswinning in Groningen afgebouwd vanwege de aardbevingen. We streven daarom naar de uitfasering van fossiele energiebronnen.

De Nederlandse regering ambieert een klimaatneutrale en aardgasloze gebouwde omgeving in 2050. Voor de periode tot 2030 zijn de belangrijkste afspraken om te komen tot een duurzame en aardgasloze gebouwde omgeving beschreven in het Ontwerp Klimaatakkoord. De ontwikkeling van warmtenetten¹ speelt hierbij een cruciale rol.

In het Klimaatakkoord (d.d. 28 juni 2019) staan voor warmtenetten de volgende afspraken:

- a. "Warmtebedrijven realiseren een groei in stadswarmte oplopend naar circa 80.000 woningequivalenten per jaar in 2025, en dit niveau vasthoudend t/m 2030. Dit resulteert in een warmtevraag van 40 PJ in 2030. Met het verder verduurzamen van warmtebronnen en de groei in warmtenetten kan een CO₂-reductie van circa 1 Mton gerealiseerd worden. Om deze groei te realiseren is het nodig dat voldaan wordt aan randvoorwaarden omtrent de marktordening, de Energiebelasting-schuif (of subsidie) voor afdekken van de onrendabele top van warmtenetten, programmatische aanpak van de vraag en normering van gebouwen. Onder de juiste voorwaarden, waaronder een voldoende businesscase, is richting 2030 een groter aantal woningequivalenten dan 80.000 mogelijk.
- b. Voor de woningen en utiliteitsgebouwen die aangesloten zijn of worden op een stadswarmtenet (40 PJ in 2030), zullen de warmtebedrijven een gemiddelde CO₂-reductie realiseren van 70% in 2030 ten opzichte van een huidige cv-ketel op aardgas: dit betekent dat de CO₂-intensiteit van de warmte geleverd door stadswarmtenetten wordt verlaagd naar 18,9 kg CO₂/GJ. De warmtesector (productie en levering) zal hiertoe een groei realiseren van de inzet van duurzame warmtebronnen, waaronder geothermie, aquathermie, restwarmte, zonnewarmte, biomassa, power to heat en duurzame gassen. Hiervoor is het nodig dat de eventuele onrendabele top hiervan wordt afgedekt door de Rijksoverheid en deze bronnen worden gewaardeerd in relevante regelgeving (o.a. BENG, CO₂-reductierapportage en norm voor bestaande bouw). Al deze soorten duurzame warmtebronnen zijn nodig om de hier genoemde doelstelling te realiseren. De exacte mix van warmtebronnen in 2030 is afhankelijk van ontwikkelingen in toekomstige beschikbaarheid, (integrale) kosten en inpasbaarheid.
- c. Zodra de transitievisies warmte in 2021 beschikbaar zijn, zal de inzet van partijen nader worden gespecificeerd."

Wij steunen deze afspraken en delen het inzicht dat bovenstaande resultaten niet vanzelf gerealiseerd gaan worden. Het is een uitdaging. Om de groei naar 1,2 miljoen woningen met een aansluiting op een warmtenet te realiseren in 2030 achten wij het van groot belang dat:

- warmtenetten worden gezien als volwaardig alternatief voor gas en meer bekendheid krijgen;
- het draagvlak voor warmtenetten verbetert. Het moet voor (toekomstige) klanten duidelijk zijn dat een warmtenet een goede keuze is, dus duurzaam(er), betrouwbaar en betaalbaar;
- er overeenstemming is over het eindbeeld van een duurzaam warmtenet en acceptatie van het feit dat verduurzaming van warmtenetten vaak stapsgewijs zal verlopen;
- wetgeving en beleid de groei van warmtenetten in voldoende mate stimuleren.

Om deze ontwikkeling optimaal te stimuleren sluiten ondergetekenden het Warmtepact: *Geef warmte de leiding!*

1) Met warmtenetten bedoelen we alle collectieve warmtenetten: grote stadswarmtenetten en kleinere warmtenetten.

DOELSTELLING WARMTEPACT

Wij richten het Warmtepact Geef warmte de leiding! op. De doelstellingen van dit Warmtepact zijn:

1. Groei:

- Groei van alle warmtenetten in het maximale tempo te realiseren zodat in 2030 minimaal 1,2 miljoen woningen (woningequivalenten) op een warmtenet zijn aangesloten.

2. Duurzaamheid:

- verduurzaming van alle warmtenetten te realiseren;
- In 2040 zullen onze warmtenetten efficiënt zijn en duurzame hoofd- en piekbronnen hebben zoals beschreven in de Warmtewijzer van Natuur & Milieu (zie bijlage 1). Ook streven we naar meer dan 1 hoofdbron per net;
- In 2035 zal 75% van de geleverde warmte afkomstig zijn van duurzame hoofd- en piekbronnen zoals beschreven in de Warmtewijzer ;
- Voor ieder warmtenet (vanaf 2500 aansluitingen) maken wij een verduurzamingsplan en deze plannen publiceren we in 2020 op onze website. In onze plannen voor de verduurzaming van onze warmtenetten werken we de bovenstaande ambitie verder uit.

3. Inspiratie, transparantie en communicatie:

- Ontwikkeling en publicatie van netspecifieke warmte-etiketten voor de eigen warmtenetten (vanaf 2500 aansluitingen);
- Publiekelijk steun geven aan de noodzaak van groei en verduurzaming van warmtenetten;
- Actief lager warmtegebruik per woning na te streven door onze eigen klanten/huishoudens te stimuleren tot woningisolatie en optimalisatie van de installaties voor het binnenklimaat;
- Klanten/huishoudens stimuleren om aardgasvrij te wonen (inductiekoken, gasvrije tapwatervoorzieningen);
- Het ontwikkelen en uitvoeren van een gezamenlijke campagne gericht op versnelling van de warmtetransitie en draagvlak voor warmtenetten (zie bijlage 2).

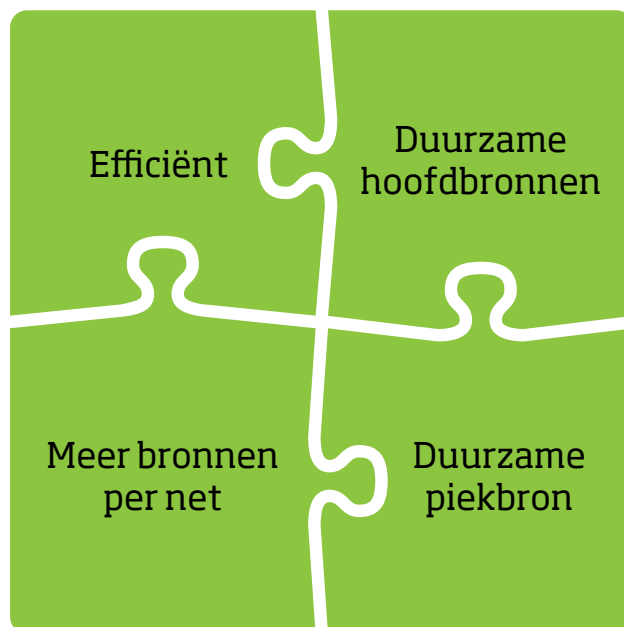
4. Bij te dragen aan de beleidsagenda² voor de groei en verduurzaming van warmtenetten:

- Door een gezamenlijk standpunt te formuleren en dit bijvoorbeeld te beschrijven in een brief, positionpaper, opiniestuk of presentatie.

2) *Financieel-economische thema's, zoals de marktordering en de rolverdeling tussen publieke en private partijen of NMDA uitgezonderd*

BIJLAGE 1 WARMTEWIJZER

Deze Warmtewijzer is ontwikkeld door Natuur & Milieu en beschrijft wanneer een warmtenet duurzaam is. Ondertekenaars van het Warmtepact steunen deze beschrijving en hebben de ambitie dat alle warmtenetten voldoen aan de criteria beschreven in deze Warmtewijzer.

- Efficiënt: een duurzaam warmtenet gebruikt de beschikbare restwarmte, minimaliseert het transportverlies en heeft afnemers in goed geïsoleerde gebouwen.
- Meer bronnen per net: een duurzaam warmtenet heeft –waar mogelijk– meer dan 1 hoofdbron.
- Duurzame hoofdbronnen (basislast): een duurzaam warmtenet heeft als hoofdbron aardwarmte/wko³, zonnecollectoren, aquathermie, warmtepomp op groene stroom, en/of restwarmte⁴.
- Duurzame piekbron: een duurzaam warmtenet heeft opgeslagen duurzame warmte (wko)/ warmte uit overschot elektriciteit, duurzame biomassa/biogas, groene stroom of groene waterstof als piekbron.

Ondertekenaars van het Pact zullen er voor zorgen dat in 2035 75% van de geleverde warmte afkomstig is van duurzame hoofd- en piekbronnen zoals beschreven in de Warmtewijzer en dat in 2040 alle warmtenetten voldoen aan de criteria van de Warmtewijzer. In het verduurzamingsplan per warmtenet wordt uitgewerkt welk tijdpad per net daarvoor wordt aangehouden. Dit tijdpad zal ondermeer worden bepaald door lokale omstandigheden en ‘natuurlijke’ momenten.

In de transitie naar volledige duurzame warmtenetten is het gebruik van duurzame biomassa voor baseload warmteproductie uitsluitend toegestaan mits er op korte termijn lokaal geen rendabele duurzame alternatieven beschikbaar zijn, de biomassa niet onttrokken wordt aan hoogwaardiger toepassingen en waarbij partijen zo snel mogelijk maar uiterlijk in 2040 zullen omschakelen van biomassa als baseload naar alleen nog inzet als piekbron. In het verduurzamingsplan wordt uitgewerkt welk tijdpad per net daarvoor wordt aangehouden.

3) mits gevoed met duurzame bronnen en duurzaam gebalanceerd

4) Restwarmte is warmte die anders zou worden geloosd en waarvoor geen extra brandstofinzet nodig is. Warmte van bijv. fossiele elektriciteitscentrales wordt niet beschouwd als duurzame restwarmte wanneer hierbij efficiëntieverlies in het hoofdproces optreedt en warmtegebruik leidt tot extra uitstoot van CO₂ en/of andere stoffen. Restwarmte van een industrieel bedrijf, een datacentrum, uit afvalwater van eindgebruikers (TEA) of een afvalverbrandingsinstallatie worden wel beschouwd als duurzame hoofdbron.

BIJLAGE 2 CAMPAGNE “IK LOOP WARM VOOR WARMTENETTEN” (WERKTITEL)

Aanleiding

Warmtenetten zijn niet zo bekend, hebben enkele felle criticasters en er gaan mythes over rond. Punten van kritiek zijn duurzaamheid, fossiel, prijs, keuzevrijheid en monopolies. Toch blijkt uit opinieonderzoek een positieve houding bij meer dan de helft van de huishoudens. In 2017 had 69% een positieve houding en was 66% bereid tot aansluiten of had al stadswarmte (Publieksmonitor Energie 2017). Ook worden warmtebedrijven af en toe gebeld door burgers met het verzoek voor een warmtenet in hun wijk.

N&M vindt warmtenetten een prima alternatief voor verwarmen met gas van ruimtes en tapwater en wil graag groene ambassadeur zijn voor warmtenetten. Als ambassadeur zonder commerciële belangen op de warmtemarkt kan N&M d.m.v. een campagne de voordelen en de feiten over warmtenetten communiceren en de mythes ontkrachten.

Deze campagne kan landelijk via o.a. PR/Guerrilla, Social Media, Print/Abri's en online advertising/advertorials de doelgroep bereiken. De landelijke campagnematerialen kunnen gemakkelijk door vertaald worden voor gebruik lokaal in enkele steden met veel potentie voor groei.

Ondertekenaars van het Warmtepact zetten hun eigen communicatiekanalen in om achterban en klanten te informeren over de campagne.

Doel

Het belangrijkste doel van de campagne is het versnellen van de warmtetransitie. In de tabel staan de meer specifieke doelen per doelgroep uitgesplitst.

Doelgroepen

De campagne richt zich op lokale politici (raadsleden, wethouders) en huishoudens in gemeentes met kansen op groei van warmtenetten.

Huishoudens	Lokale politici
Weten wat een warmtenet en stadswarmte is	Zijn enthousiast over warmtenetten
Hebben een positieve houding t.o.v. warmtenetten en stadswarmte; zien dit als een goed alternatief voor gas	Hebben een positieve houding t.o.v. warmtenetten en stadswarmte; zien dit als een goed alternatief voor gas
Zijn zich bewust van de voordelen van een warmtenet en weten de feiten vinden	Pleiten actief voor een warmtenet in de gemeente
Weten dat het gaat om een collectieve oplossing waarvan de realisatie meer dan een jaar vergt	Stimuleren de aanleg van warmtenetten indien een bron aanwezig is
Weten dat ze bij de gemeente terecht kunnen voor meer informatie en de plannen in hun wijk	
Gaan actief de gemeente vragen naar plannen voor warmtenetten	
In een jaarlijkse opiniepeiling stijgt de positieve houding tov warmtenetten en de bereidheid tot aansluiten ieder jaar weer	In een jaarlijkse opiniepeiling stijgt de positieve houding tov warmtenetten en de bereidheid tot aansluiten ieder jaar weer

Planning

De werkzaamheden worden gefaseerd:

Fase 1: Nulmeting

We zetten een opiniepeiling uit onder huishoudens via Motivaction (of ander onderzoeksbureau), waarin we onderzoeken wat de kennis en houding is van burgers t.o.v. warmtenetten en stadswarmte. Tevens zetten we een meer gerichte opiniepeiling uit naar lokale politici

De resultaten van deze peilingen zijn de nulmeting en vormen een belangrijke input voor de briefing richting bureaus en het bepalen van de concrete en meetbare doelen die we met de campagne willen halen. We herhalen het onderzoek jaarlijks, om zo het succes te meten.

Budget nulmeting fase 1: € 20.000 (ex btw).

Fase 2: Briefing, pitches en keuze concept

M.b.v. de uitkomsten van het onderzoek stellen we een briefing op voor creatieve bureaus. De briefing wordt afgestemd met de partners. We zetten een pitch uit bij 2 a 3 bureaus. Deelnemende bureaus presenteren hun campagneconcepten (incl. boodschap). N.a.v. de presentaties wordt o.l.v. N&M voor 1 bureau en 1 concept gekozen. Dit concept wordt uitgewerkt in de volgende fase.

Budget fase 2: € 12.500 (ex btw).

Fase 3: Uitwerking concept en campagneplan

Het gekozen concept wordt verder uitgewerkt en doorvertaald in middelen (zoals print, video, online, abri's e.d.) N&M maakt een campagneplan (incl. begroting) en stemt dit af met de partners.

Budget notk

Fase 4: Uitvoering campagneplan

Het campagneplan wordt uitgevoerd. Middelen worden geproduceerd en weggezet in communicatiekanalen. In eerste instantie landelijk. Eventueel kunnen we de campagne doorvertalen naar gemeentes/regio's. Natuur & Milieu is afzender en projectleider van de campagne. Partners worden op de website genoemd bij 'mede mogelijk gemaakt door'.

Budget notk.

Resultaten

- Nulmeting en briefing (fase 1)
- Briefing, pitches, concept en boodschap (fase 2)
- Campagneplan (fase 3)
- Campagnemiddelen en media-inzet (fase 4)

Financiering

De kosten voor de campagne zullen door warmteleverende bedrijven en overige partijen gefinancierd worden en naar rato worden verdeeld. De stuurgroep neemt de besluiten over de verdeling. Kleine niet-commerciële partijen kunnen door de stuurgroep worden ontheven van financiële verplichtingen. Natuur & Milieu en de Natuur- en milieufederaties zullen geen financiële bijdrage leveren aan de campagne. Grote warmteleverende bedrijven of netbeheerders die werkzaam zijn in meer dan 1 provincie financieren een groter deel dan andere bedrijven en overheden. De verhouding hiervoor is 4 delen t.o.v. 1 deel.

BIJLAGE 3 WERKAFSPRAKEN

Deelnemers van het Warmtepact: *Geef warmte de leiding!* onderschrijven de doelstelling die hiervoor beschreven is op pag. 3.

Dit Warmtepact start als een samenwerking van de volgende partijen: Natuur & Milieu, de Natuur- en Milieufederaties, Eneco, Ennatuurlijk, Eteck, Nuon/Vattenfall en Veolia. Meer partijen die de doelstellingen van het Warmtepact steunen en bijdragen aan de uitvoering van het Warmtepact kunnen toetreden.

Het Warmtepact wordt opgericht in de zomer van 2019 en bestaat tot zomer 2022. In 2022 kunnen deelnemers besluiten tot verlenging.

De stuurgroep van dit Warmtepact is verantwoordelijk voor de besluiten over toetreding, uittreding verdeling van de campagnekosten en verlenging van het Warmtepact. N&M zal in overleg met de ondertekenaars de samenstelling van de stuurgroep vorm geven en zal het overleg van de stuurgroep organiseren. Alle ondertekenaars zijn agendalid en ontvangen dus agenda en stukken voor de vergadering van de Stuurgroep. De bedrijven vaardigen twee vertegenwoordigers af naar de vergadering van de Stuurgroep.

Het Warmtepact is ingekaderd en betreft niet het gehele Klimaatakkoord noch het hele energiedossier. We respecteren elkaars mening en zijn ons bewust van mogelijke meningsverschillen over bijvoorbeeld lokale issues of de stroomranking. Iedere deelnemer is vrij om eigen lobby- en campagneactiviteiten te verrichten, buiten het Warmtepact om, maar erkent de meerwaarde van samenwerking. Bij respectvol samenwerken hoort elkaar niet verrassen maar juist tijdig informeren.

Rolverdeling

Natuur & Milieu

- Heeft de slogan 'Geef warmte de leiding' geïntroduceerd, is initiatiefnemer van dit Warmtepact. Over het gebruik van de naam 'Geef warmte de leiding!' beslist Natuur & Milieu.
- Zal optreden als secretaris van dit Warmtepact en de stuurgroep. Zal de lijst van overige partijen die aansluiten of uittreden actueel houden en deze publiceren op haar website. Zal een Q&A opstellen voor partijen die deelnemer zijn van het Warmtepact.
- Zal Nederlandse media actief informeren over dit Warmtepact en optreden als woordvoerder over dit Warmtepact.
- Zal zorgen dat iedere deelnemer vooraf om toestemming wordt gevraagd bij gebruik naam en/of logo in een uiting.
- Zal zorgen voor de uitvoering van de stappen behorende bij de ontwikkeling en uitvoering van de campagne zoals beschreven in bijlage 2. Zal de rol van projectleider vervullen voor deze campagne (zie bijlage) en als afzender fungeren. Zal de deelnemers aan het Warmtepact betrekken bij gezamenlijke campagneactiviteiten en hen vragen deze te steunen en/of te verspreiden. Zal geen financiële bijdrage leveren aan de campagne.
- Zal voorstellen doen voor gezamenlijke bijdrage aan de beleidsagenda en werkverdeling (zie pag. 2). Partijen zullen uitsluitend worden genoemd als afzender als zij hierin vooraf toestemmen. Voor specifieke onderdelen kan N&M een werkgroep met een delegatie van de ondertekenaars vormen.
- Op onderwerpen die niet in dit Warmtepact verwoord zijn of waar partijen geen overeenstemming over vinden, voert N&M een autonome, zelfstandige lobby en/of campagne.

Warmteleverende bedrijven :

- Maken voor ieder warmtenet met 2500 aansluitingen of meer een verduurzamingplan met als einddoel een duurzaam warmtenet realiseren zoals beschreven in de Warmtewijzer van Natuur & Milieu. Deze duurzame netten worden waar mogelijk in 2035 gerealiseerd (of uiterlijk in 2040).
- Deze plannen worden in 2020 gepubliceerd op de website van het betreffende bedrijf.
- Zullen in hun communicatie en lobby de Warmtewijzer van Natuur & Milieu steunen.
- Zullen open staan voor lokale initiatieven van bewoners voor de ontwikkeling van duurzame en rendabele warmtebronnen.
- Publiceren voor ieder warmtenet met 2500 aansluitingen of meer m.i.v. 2021 een netspecifiek warmte-etiket op de jaarnota van de klant met daarin in ieder geval de volgende informatie: herkomst (bron en geografische locatie), CO₂-uitstoot per GJ, het transportverlies, CO₂-reductie t.o.v. hr-ketel.
- Zullen hun warmteklanten actief stimuleren om de woning te isoleren en gasvrij te wonen (inductie koken, gasvrije tapwatervoorzieningen),
- Zullen als zij tevens gas- en of elektriciteitsleverancier zijn, actief op zoek gaan naar klanten met 3 aansluitingen (gas, warmte en elektriciteit) en deze stimuleren om over te stappen op inductie koken en duurzame tapwaterbronnen zodat de gasaansluiting verwijderd kan worden,
- Zullen meedenken met Natuur & Milieu over de campagne en de kosten dragen (zie bijlage 2). Zullen tijdig reageren op de voorstellen voor de gezamenlijke campagne-activiteiten dan wel –uitingen,
- Zullen voorstellen doen voor gezamenlijke bijdrage aan de beleidsagenda en de werkverdeling (zie pag. 2). Zullen tijdig reageren op voorstellen voor gezamenlijke lobby en/of uitingen om bij te dragen aan de beleidsagenda voor groei en verduurzaming.

Overige partijen

- Kunnen toetreden tot dit Warmtepact als ze de doelstelling steunen en er naar handelen.
- Zullen in hun communicatie en plannen de warmtewijzer van Natuur & Milieu steunen.
- Zullen als ze warmtenetten in eigendom hebben c.q. daarover warmte aan klanten leveren:
 - een warmte-etiket op de jaarnota van de klant publiceren met daarin in ieder geval de volgende informatie: herkomst (bron en geografische locatie), CO₂-uitstoot per GJ, het transportverlies, CO₂-reductie t.o.v. hr-ketel;
 - voor ieder warmtenet een verduurzamingplan maken met als einddoel een duurzaam warmtenet zoals beschreven in de Warmtewijzer van Natuur & Milieu. Deze duurzame netten worden waar mogelijk in 2035 gerealiseerd (of uiterlijk in 2040).;
 - deze plannen vanaf 2020 publiceren op de website van het betreffende warmtebedrijf,
- Zullen -indien mogelijk- huishoudens actief stimuleren om de woning te isoleren en gasvrij te wonen (inductie koken, gasvrije tapwatervoorzieningen).
- Zullen open staan voor lokale initiatieven van bewoners voor de ontwikkeling van duurzame en rendabele warmtebronnen.
- Zullen (financieel) bijdragen aan de campagne en tijdig reageren op de voorstellen voor de gezamenlijke campagne-activiteiten dan wel –uitingen.
- Zullen tijdig reageren op voorstellen voor gezamenlijke bijdrage aan de beleidsagenda.

BIJLAGE 4 LIJST DEELNEMERS WARMTEPACT

Natuur & Milieu

Natuur- en Milieufederaties

Eneco

Ennatuurlijk

Eteck

Nuon/Vattenfall

Veolia Nederland